

Evlilikte tarafların hakları

Almanya'dan "Melek" rumuzlu okuyucumuz: "İstenilen bir kızın kararı olumlu iken ve dînî açıdan bütün şartlar da olumlu olmasına rağmen, anne ve babanın bu izdivâca şiddetle karşı çıkmaları ve kızlarına baskı yapmaları doğru mudur? Böyle bir durumda kızın yapması gereken nedir? Son karar hakkı kimindir? İslâmiyet'e göre anne ve babaların evlendirme konusunda hakları nelerdir?"

Evlenmek ve âile ocağı oluşturmak, insan fitratının ihtiyaçlarından ve gereklerindedir. Dînimiz bu konuda kapıyı açık bırakmakla kalmamış, bizzat düzenleme yapmış ve yuva kurmayı teşvik etmiştir. Dînimizin, evliliği meşrû, zinâyı haram kılması hem insan fitratına en münâsip cevap, hem de sağlıklı nesiller yetiştirmek için en emîn bir yol teşkil etmiştir.

Evlenme çağında kızı veya oğlu olan anne ve babalar, evlâtları için münâsip bir kısmet çıktığında, bir zarar ve belâya dolaşmadan, Allah'ın izniyle ve hayırlısı ile, evlenmelerine yardımcı olmalıdırlar. Aksi taktirde "armutun çöpü, üzümün sapı" hesabıyla, incir çekirdeğini doldurmayan bir takım pürüzlere dayalı olarak gereksiz titizlik, alınganlık, şiddet ve darlık göstermeleri ve evliliğe tek taraflı köstek olmaları fitrata uygun bir davranış olmadığı gibi, daha sonra doğabilecek bir düzine olumsuzluklara da zemin hazırlayabilir.

Kız veya erkek evlâtlarımız da; anne ve babalarının kendileri için kötülük düşünebileceğine aslâ ihtimal vermemelidirler. Unutmamalıdırlar ki, hiçbir anne-baba, kendi evlâdının kötü olmasını aslâ istemez. Anne-babanın istek ve tercihleri kendileri için mutlaka en iyisi, en münasibi ve en uygundur.

Münasip bir eş seçiminde evlâtlarla anne-babalar arasında olabilecek sürtüşmelerin bir nedeni, her iki tarafın da "en iyi ve en güzel" tercihi yapma hassâsiyetine sahip olmalarıdır. Ortak bir hedef çizebildiğimize göre, geriye ortak bir "yol ve usûl" tesbiti kalmaktadır. Çocuklar ve ebeveyn, iki sırdaş veya iki arkadaş gibi oturup,

kendi meselelerini konuşabilmelidirler. Ne anne ve baba çocuğuna soğuk ve aldırılmaz davranmalı; ne de evlât, saygının ötesinde, anne ve babasından hicap etmelidir! Her iki taraf da bu meseleyi birlikte çözebileceklerine inanmalıdırlar; birbirlerine güvenmelidirler.

Şüphesiz, bu meselede her iki tarafa da görev ve sorumluluklar düşer. Şöyle ki:

1- Evlâtlar, anne-babalarına saygıda ve hürmette kusur etmemeliler. Onların kendileri için en iyiyi istediklerinden emîn olmalılar, onların tecrübelerine güvenmeliler, onların uyarılarını dikkate almalılar, onların olumlu veya olumsuz görüşlerindeki haklılığı teslim etmeliler. Mümkün mertebe onların çizdikleri yöne râzı olmalılar. Anne ve baba sözü dinlemenin, yollarını ve içlerini aydınlatacağını unutmamalıdırlar. Â

2- Anne ve babalar da, rüşt çağına ulaşmış, âkıl ve bâliğ olmuş evlâtlarının kendi istikballerini seçebilecek yeterlilikte olduklarını teslim etmelidirler. Onlara “dünkü çocuk!” nazarıyla değil; kendilerine güvenen, kendileri hakkında karar verebilen, karar verdikleri takdirde—on sekiz yaşından sonra—hem resmen, hem dînen evlenme ehliyetine sahip olan ve sorumluluk alabilen birer “olgunlaşmış fert” nazarıyla bakmalıdırlar. Mümkün mertebe yollarını açmaya, destek ve yardımcı olmaya çalıştıkları konusunda inandırıcı olmalıdırlar. Olumsuz görüşleri olduğunda, bunu emir-komuta üslûbuyla değil; gerekçesiyle birlikte iknâ edici bir üslûpla anlatmaya özen göstermelidirler. Böylece ortak gâyelerde ve ortak tarzlarda birleşmek ve mutlu bir evlilik adımı atmak inşaallah mümkün olabilecektir.

Evlenme hususunda kızın da, erkeğin de rızâları esastır. Ebeveyn, oğlunu evlendirirken nasıl rızâ esasına göre davranıyor ise, kız verirken de kızın izni ve rızâsına göre hareket etmelidir. Sünnet olan budur. Kendisi yön verici görüşler beyan edebilir; ama kızın istek ve tercihlerini göz ardı edemez.

Nitekim, Peygamber Efendimiz (asm); “Dul kadın kendi rızâsı alınmadan nikâh olunmaz. Bâkire kız da kendisinden izin istenmeden nikâh olunmaz” buyurdu.

Sahabeler:

“Yâ Resûlallah! Bâkire kızın izni nasıl olur? (Utanmaz mı)” diye sordular. Allah Resûlü (asm):

“Onun sükûtu, izin sayılır” buyurdu. (1)

Hazret-i Âişe Vâlidemiz (ra) bildirmiştir: Bir genç kız gelerek, “Babam beni sırf îtibar kazanmak için kardeşinin oğluyla evlendirdi. Halbuki ben istemiyorum” dedi. Hazret-

i ÂiŒe (ra): “Nebiyy-i Ekrem (asm) gelinceye kadar bekle” dedi.

Resûlullah Efendimiz (asm) gelince, kızın babasına haber göndererek çağırttı ve kızının fikrini alıp almadığını sordu. Kız bu defa:

“Yâ Resûlallah! Ben babamın yaptığı işe karşı değilim. Fakat, evlenme işinde kadınların da söz hakkı var mı? Onu öğrenmek istedim” dedi.

Ebû Hüreyre (ra) bildirir ki, Resûlullah (asm) şöyle buyurdu: “Kız evlendirilirken fikri sorulur. Eđer sükût ederse, izin vermiş sayılır. Eđer istemezse, evlendirmek câiz değildir.” (2)

Demek, son karar hakkı kızındır. Ancak bu karar tesbit edilene kadar; ne kız, anne ve babayı kırmalıdır, ne de anne ve baba kızı düşüncelerinde yalnız bırakmalıdır. İki taraf da hiçbir zaman, sevgiyi, saygıyı, şefkati, yek diğerini anlamayı ve değerlendirmeyi ihmal etmemelidir.

Dipnotlar:

1- Müslim, Nikâh, 9;

2- Nesâî, Nikâh, 36; İbn-i Mâce, Nikâh, 12.